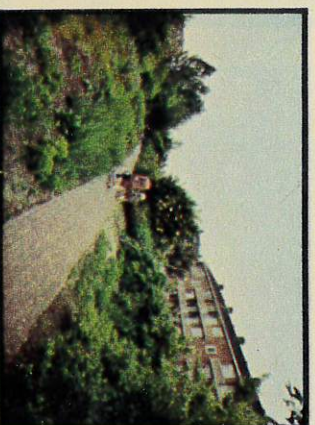

De totale tuin

van Louis le Roy

Het doel van deze uiteenzetting is om daadwerkelijk een richting aan te geven welke men zou kunnen inslaan om tot beter begrip te komen betreffende doel en functie van het microklimaat. Zou men dit microklimaat in gunstige zin gaan beïnvloeden, dan zou daarmee tevens de mogelijkheid worden geboden om tot beter inzicht te geraken van plaats en functie van de mens. Vooral dat milieu dat niet economisch geconditioneerd behoeft te worden: 'onze eigen tuin', waarin we in direct contact kunnen treden met de wezenlijke elementen welke de situatie van de mens bepalen, nl. de flora en de fauna. Hier zijn aansluitingspunten voorhanden om inzicht te verwerven in de mens-natuur-verhouding. De tuin wordt hier gezien als een stuk milieu. Niet een esthetische benadering of een architecturale verhandeling, al blijft het mogelijk zich als vormgever ludiek uit te leven, geen imitatieparadijsje, niet alleen als speelplaats voor de kinderen, al zijn er vele mogelijkheden voor kinderen om zich te kunnen uitleven. Nee, de tuin als onderdeel van het milieu, de tuin als contactplaats mens-natuur.

Uit een boek van Louis le Roy, dat komend voorjaar bij uitgeverij Kluwer verschijnt.

Kennedylaan in Heerenveen: de natuur herovert de betonnen stad, een gelukkige wildernis in de eenvormigheid (rechts onder Le Roy's zelf gebouwde huis op zijn proefveld).

U gaat deze week vrijdagavond bij de VARA een bijzonder tv-programma zien over een bijzondere man. Die man heet Louis le Roy, hij is 46, hij woont in Oranjewoud, Friesland. Hij oefent weliswaar het degelijk beroep van tekenleraar uit, maar is in het totaal van zijn activiteiten moeilijk onder één hoed te vangen. Een boeiende en oorspronkelijke man, die al studerende en al onderzoekende een menigte zaken op het spoor kwam die we kwijt waren geraakt.

Kernzaken

Louis le Roy ging op eigen houtje de weg terug. Hij pelde schil voor schil de reuzenui van onze twintigste-eeuwse westerse wereld af en herontdekte aldus een paar kernzaken waar het om draait. Daarom komt er rond deze Louis le Roy een uitgebreide Signalement-documentaire. Wij raden u voorhand aan te kijken. Er zullen u lichtjes opgaan. U zult tot

uw plezierige verrassing ervaren, dat er een heleboel zaken blijikbaar ook anders kunnen. Zijn speciale terreinen hebben uw interesse: tuinen, huizen, de lichamelijke en geestelijke menselijke gezondheid, het ontlopen van de gevaren van de menselijke desinteresse. Wij kondigen behalve een televisiedocumentaire ook een uitgebreid interview aan met deze Louis le Roy. In het volgende nummer van de VARA GIDS. In dit nummer willen wij u uitsluitend wijzen op het tv-programma in kwestie. Maar voor het goede verstaan hebt u een klein beetje aan feiten en begrippen nodig.

Louis le Roy dus, tekenleraar, kunstschilder, tuinman, amateurbioloog, amateur-architect, amateur-geoloog. Ontmoet u dus een versnipperd man? Het tegendeel is waar, want bij Le Roy schuiven de activiteiten in elkaar. En dat is eigenlijk zo logisch. We ervaren het als iets anders, iets ongekends, omdat we al jaar en dag te

maken hebben met een wereld die in afgesplitste, hoogst specialistische deelgebieden denkt.

Je denkt als econoom. Je denkt als fabrikant, en al dat storten van giftige afval kon natuurlijk óók gebeuren, omdat je er als fabrikant geen idee van had dat het gevaar kon en dat je je trekken wel es thuis kon krijgen. Steden bouwen zijn we binnen de heldere muren van een kantoorruimte gaan doen. En als boer denk je aan je twintig hectaren graan, die de grootst mogelijke opbrengst moeten geven en daarom spuiten we de vijanden weg en we stimuleren dat ene gewas, die tarwe, met alle noodzakelijke meststoffen. En zo kwamen de dingen uit elkaar te liggen.

De natuur

We maakten ons geen zorgen. Want de natuur zou het wel voor ons oplossen en het evenwicht doen herstellen. Dat was een laat-

ste restje instinct. En op zich zelf is het juist. Want de natuur als geheel is een reusachtig vertakt mechanisme en doet met de grootste vanzelfsprekendheid het best denkbaar. De natuur bepaalt waar wat groeit. De natuur gaat overal en altijd haar onderlinge strijd aan en bepaalt aldus met vanzelfsprekendheid de aantallen en de soorten. En we hadden tot voor kort het water van de eindeloze oceaan om alles schoon te wassen. Maar de natuur kreeg één super-tegenspeler. Dat was de mens. De ontwikkelde, knappe, maar in de moeties van zijn specialismen gehakte mens. En dat is zo langzamerhand wel duidelijk geworden: waar de mens kwam, werd het natuurlijk evenwicht verstoord, werd ingegrepen, ging het mis. Eerst tijdelijk, want de natuur krijgt je niet gauw klein, maar zo langzamerhand hier en daar blijvend, omdat de kringloop van het leven totaal verstoord raakte, omdat plaatselijk het leven uit het water

Uitending:
Vrijdagavond, Signalement, VARA-tv,
Nederland 2

Tekst:
Marinus Schroevers

Foto's:
Ernst Nieuwenhuis

De tuin van Le Roy in Oranjewoud: zeshonderd plantensoorten rondom het huis, 'een tuin ligt nooit vast, het verandert steeds.'

en uit de grond verdween. De aanslagen, op de natuur gepleegd, waren te massaal geworden. Het biologisch evenwicht kon niet meer hersteld worden. De natuur kon niets meer terugdoen, want de natuur was dood.

Uitgangspunten

Louis le Roy was zo'n verontruste die het door had. Nu is Louis le Roy iemand van dóén. Hij heeft zijn activiteit mee, en zijn hersens. Hij wilde bij voorbeeld weten, of die natuur terug te draaien was naar haar vanzelfsprekende oorsprong met alle rijkdom aan variatie van dien. Hij had achter zijn huis zijn tuin. Daar ging hij aan de gang. Idem zoveel jaar later kan hij vaststellen, dat het resultaat sneller, vollediger en gelukkiger is geweest, dan hij in zijn fantasiën ooit had durven hopen. U krijgt die tuin van Le Roy uitvoerig op het scherm getoverd. Een paar uitgangspunten. Via la-

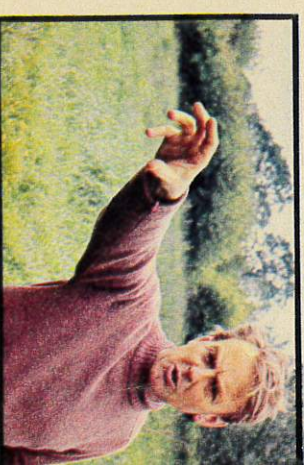
dingen puin werd de grond de kalk teruggegeven die er tientallen jaren aan onttrokken was. Via hoogteverschillen werd aaf de grond diverse condities verschaft, die dus diverse begroeiingen zouden moeten geven. Er werd niet gespoten of bemest. Er werd niets weggeharkt. De natuur moest het zelf gaan doen, het gevecht mocht opnieuw woeden. Thans is er dat resultaat: 600 varianten bij mekaar op een ruimte van geen vierhonderd vierkante meter, schone bomen zonder algen, de insecten terug, de vogels terug, het evenwicht en de schoonheid terug.

Ditselfde proces herhaalde Le Roy daarna op een aangekocht stuk land van anderhalve hectare. Hij voegde er nu een anderdenkbeeld bij. Het denkbeeld van het bouwen: een huis, zegt Le Roy, kan nooit ontworpen worden zonder het landschap te kennen, landschap en bebouwing dienen een eenheid te vormen. Ook daar dus dat woord eenheid. Daarom is hij

tegen die moderne stedebouw, die een stenen muur tegen de natuur opwerpt en deze vervolgens buitensluit. Een project in Heerenveen in de Kennedylaan bewijst de mogelijkheid van het terugvoeren van de vanzelfsprekende natuur binnen de stedelijke bebouwing. Initiatief: Louis le Roy.

Plant, dier, mens

En nu gaat u al zien hoe de diverse activiteiten van Le Roy in elkaar schuiven. Ze horen bij elkaar. Ze zijn van elkaar afhankelijk. Plant, dier en mens: waar we vergeten dat ze een op elkaar afgestemde eenheid vormen, gaat het fout. Monoculturen? Culturen waar het om één produkt gaat, zijn niet alleen lelijk, want saai, maar ook gevaarlijk. Want monoculturen bestaan niet echt, die moeten gemaakt worden, en omdat ze tegen natuurlijk zijn, gaat het met kunst- en vliegwerk. Er moet bemest worden, en gespoten. De grond wordt

Hierboven Louis le Roy op zijn proefveld nabij Oranjewoud, Friesland: tekenleraar, kunstschilder, tuinman, fotograaf, amateurbioloog-geoloog-architect. 'Noem me vormgever, dat begrip zit overal in mijn activiteiten en wil duidelijk het laatste woord.'

verpest. De overmaat aan kunstmeest wordt uitgewassen, zoals dat heet. De fosfatenrijkdom komt in het water terecht, waar de volgende fase van verontreiniging inzet. Aldus Le Roy. In de film legt hij het nader uit. Hij zal u erop wijzen, dat brandnetels niet moeten worden verwijderd. Ze houden nitraten vast, ze zijn een gunst voor de bodem. Ze trekken nachtegalen aan. Ze worden door de natuur zelf teruggedrongen. Hij zal melden, dat spitten van de grond fout is. Het luchtig maken van de bodem is namelijk van huis uit een natuurlijk proces, en de natuur kan het beter. Hij zegt dat hij de persoonlijke betrokkenheid met zijn omgeving wil. Hij propageert de relatie met de dingen. Hij is er zo een die bij met zijn slakken is. In zijn tuin is geen apartheid. En natuurlijk, een man die via zijn tuin véél verder kijkt dan alleen die boompartijen en die bloembedden, is natuurlijk in de grote wereld óók tegen apartheid.